

НАМАЛЯВАНЕТО НА НАСЕКОМИТЕ – ЕДИН ВЪЗНИКВАЩ ГЛОБАЛЕН РИСК ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

В своя публикация, норвежският учен Jeroen van der Sluijs представя опасенията си от глобалното намаляване на насекомите и последствията, които би могло да има това явление върху целия живот на Земята и призовава за вземане на спешни мерки в световен мащаб.

Намаляването на насекомите може да представлява глобален риск за ключови екосистемни функции и услуги, свързани с тях, като например функциите на почвата и сладководните басейни (кръговрат на хранителните вещества, образуване на почвата, разлагане и пречистване на водата), биологичния контрол на вредителите, опрашването и поддържането на хранителната верига, които са от решаващо значение за функционирането на екосистемите, човешкото здраве и оцеляването на хората.

Авторът счита, че въпреки непрекъснатия колапс на ентомофауната по цялата планета, вниманието към намаляването на броя на насекомите е слабо във всички области, като се започне от научните изследвания и се стигне до разработването на политики и опазването на природата. Учените са отправили спешни призови за идеята, да се даде приоритет на опазването на насекомите. Спешно е необходим международен договор за глобално управление на опрашителите и възстановяване на техните екосистеми, за да се противодейства на настоящата криза.

През последните десетилетия са натрупани доказателства, че ентомофауната на Земята е в състояние на непрекъснат колапс, се казва в публикацията. Насекомите съставляват три четвърти от животинските и растителните видове по света, но въпреки това те са пренебрегвани в науката, в опазването на природата и разработването на политики и закони в областта на околната среда. Появил се е терминът "инсектагедон", като предупреждение, че последиците от глобалния срив на насекомите ще са катастрофални от климатичния срив.

Авторът ни запознава с тревожните факти, че от приблизително 5,5 милиона вида насекоми на Земята, около 90% дори не са наименовани, нито пък е картографирана ролята им в екосистемите и, че не съществува глобален научен мониторинг за числеността на насекомите в миналото и настоящето и няма планове за систематичен глобален мониторинг в близко бъдеще.

В публикацията се изтъква, че намаляването на броя на насекомите създава сериозен проблем за човешкото здраве, тъй като основните микроелементи в нашата

диета идват от културите, произвеждани посредством участието на насекоми - опрашители и, фитофармацевтиците и хранителните добавки също зависят от тези насекоми.

От приблизително осем милиона животински и растителни вида (75% от които са насекоми) около един милион са застрашени от изчезване. Често се съобщава за локално намаляване на техните популации, като например тези от диви пчели и пеперуди, а числеността на насекомите е намаляла много бързо и в световен мащаб, като на някои места над 40 % от видовете насекоми са застрашени от изчезване.

В публикацията се предупреждава, че намаляването на броя на насекомите може да представлява глобален риск за ключови функции и услуги на екосистемите, свързани с тях, като например функциите на почвата и сладководните басейни (кръговрат на хранителните вещества, образуване на почвата, разлагане и пречистване на водата), биологичния контрол на вредителите, опрашването и поддържането на хранителната верига. Тези процеси са от решаващо значение за функционирането на екосистемите и оцеляването на хората и тяхното нарушаване ще се отрази каскадно върху функционирането на екосистемите и благосъстоянието на хората, счита авторът. Това може да има далечни последици и извън сферата на насекомите, включително загуба на биоразнообразие на по-високо ниво в хранителната верига (например насекомоядни птици) и влошаване на устойчивостта на екосистемите.

Авторът изтъква, че в световен мащаб поне 87 от основните хранителни култури, зависят от опрашването от насекоми. Съществени микроелементи в човешката диета (например витамини А и С, антиоксиданти, ликопен, в-токоферол и фолиева киселина) се набавят на 90-100 % от културите, зависещи от опрашители. Като цяло културите, които се отглеждат с помощта на опрашители, представляват около 40% от глобалното снабдяване на хората с хранителни вещества. В публикацията се изтъква, че много култури, предназначени за производство на хляб, фураж, биогорива, дървен материал, фитофармацевтични продукти, хранителни добавки, както и декоративни растения, също зависят от опрашителите. Загубата на насекоми опрашители намалява глобалната продоволствена сигурност, може да задълбочи скрития глад (недостиг на микроелементи), да лиши човечеството от редица нехранителни ресурси на растителна основа и да дестабилизира екосистемите.

Пестицидите са ключов фактор за намаляването на броя на насекомите, особено така наречените неоникотиноиди, се казва в публикацията. Одобрени в повече от 120 страни, те са се превърнали в най-широко използваните инсектициди в света, като съставляват около 40% от световния пазар на инсектициди. В отговор на доказателствата за съпътстващи щети върху пчелите, Европа частично забрани 3 от 6

разрешени неоникотиноида за употреба на открито при земеделски култури, но широкомащабната им употреба в оранжерии продължава, изтъква авторът.

Учените са отправили спешни призови за приоритизиране на опазването на насекомите. Въпреки някои предприети стъпки на международно ниво авторът счита, че понастоящем вниманието към намаляването на броя на насекомите е слабо във всички области, като се започне от научните изследвания, до разработване на политики за опазване на природата. Спешно е необходим международен договор за глобално управление на опрашителите и възстановяване на техните екосистеми, за да се противодейства на настоящата криза, се заключава в публикацията.

Източник:

Insect decline, an emerging global environmental risk

<https://www.researchgate.net/publication/346389764> Insect decline an emerging global environmental risk

Други информации в областта на пестицидите и тяхното влияние могат да бъдат намерени на интернет страницата на ЦОРХВ: <http://corhv.government.bg/?cat=29>

Изготвил:

Д-р Ирена Богоева

нач. отдел ЗРХЗХ, дирекция ОРХВ

23.11.2022 год.

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
тел. 02/4273056